

re et imperare illam satisfactionem, non tamen sub ratione justitiae et constituendi aequalitatem, sed sub aliis rationibus; ut charitas, sub ratione amicitiae ad Deum vel ad proximum, juxta illud Joan. 14: *Ut cognoscat mundus quia diligo Patrem*; et illud ad Ephes. 5: *Christus dilexit Ecclesiam, et tradidit semetipsum pro ea*; et Apoc. 2: *Dilexit nos, et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo*. Item obedientia, sub propria ratione servandi preceptum, juxta illud Joan. 14: *Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio*; et ad Phil. 2: *Factus obediens usque ad mortem*. Sed haec veluti materialia sunt, formalis autem ratio et honestas satisfactionis est in constituenda seu servanda aequalitate respectu Dei, et hoc dicimus pertinere ad justitiam erga Deum. Et hue spectat quod alibi dixit D. Thomas, poenitentiam esse partem justitiae. Statim vero occurrebat hic quæstio, an haec justitia in nobis respectu Dei dicenda sit propria ac perfecta justitia, nec ne, et an sit virtus a poenitentia distincta. Sed haec tractanda sunt in materia de poenitentia. Rursus occurrebat quæstio, tam ad nos quam ad Christum pertinens, an haec virtus sit distincta a religione, vel sit ipsam religio, aut pars illius. Sed hoc in materia de religione disputandum est.

31. *Altera difficultatis pars de justitia ex parte Dei*. — Secunda pars prioris difficultatis erat, quomodo ex parte Dei inveniatur justitia in acceptanda satisfactione Christi. Johannes enim de Medina, secutus Scotum et alios, propter hanc causam censem non posse satisfactionem hanc veram rationem justitiae habere, quia Deus non tenebatur acceptare illam.

32. Et ideo alii, ut Christi justitiam defenserent, dixerunt non potuisse Deum non acceptare satisfactionem a Christo oblatam, propter personæ dignitatem, quæ tanta erat, ut posset inducere in Deo obligationem acceptandi, cum non possit divina voluntas ab humana divini suppositi discordare. Ita fere Soto, in 4, d. 19, q. 1, art. 2; Ledesma, 2, p. 4, q. 11, art. 2, dub. 4.

33. *De potentia absoluta, non posita promissione, potuit Deus non acceptare opera Christi*. — Sed, licet verum sit opera Christi non potuisse non esse grata Deo, et dignissima existimari, et sufficientissima ad satisfaciendum pro hominibus; hoc enim ita necessario illis convenit ratione unionis, ut non possit ab eis separari manente unione, sicut non po-

test humanitas unita non esse grata Deo; nihilominus tamen existimo potuisse Deum de potentia absoluta, et nulla interposita promissione, non acceptare illa opera in satisfactionem pro hominibus, quia non involvit contradictionem; non est enim unde talis necessitas imponatur Deo, cum illa acceptatio nec cum ipso Deo, nec cum aliqua virtute habeat necessarium connexionem.

34. Et declaratur, quia haec necessitas vel obligatio non oritur ex justitia, ut argumentum factum in principio probat, et infra, quæst. 19, ostendemus, obligationem justitiae non habere locum in Deo, non supposita ejus promissione; nec oritur (ut sic dicam) ex objecto ipso, seu ex infinito valore operum Christi, quia totus ille valor, etiamsi ex conjunctione ad Verbum sumatur, in se quidem creatum est, et extrinsecum Deo; non ergo potest ex se ulla necessitatem inferre divinæ voluntati; imo est sub dominio ejus, ut libere possit illum non acceptare in satisfactionem, sed in alium, quem voluerit, usum ordinare. Nec oriri potest ex concordia voluntatum, quia si proprie loquamur, non divina voluntas humanæ, sed humana divinæ debet conformari; unde nunc ita fit ut inter has voluntates sit summa concordia, quia Christus semper absolute vult quod scit velle Deum ut ipse velit. Si autem ad rem explicandam mente fingamus non esse revelatum Christo homini, quid Deus suo aeterno consilio decrevisset circa acceptanda ipsius Christi opera in satisfactionem pro hominibus, et Christum ex simplici affectu charitatis illa offerre, quamvis Deus illa non acceptaret, non esset proprie dissensio, aut contrarietas voluntatum, quia haec solum est quando voluntates discrepant in ratione volendi, ut dicitur infra, q. 18; ergo posset Deus illa non acceptare. Nec vero fingi potest alia radix unde haec necessitas oriatur, quia, licet propter dignitatem talium operum per se sit valde conveniens illa acceptare, tamen simpliciter non esset necessarium, quia (ut supra diximus) non cogitur Deus omne id velle quod conveniens est, nec deessent illi infinitæ rationes ad non acceptandum, si hoc illi placisset; sicut etiam est conveniens ut Deus puniat peccatum, non est tamen necessarium. Denique potuisset Deus ab aeterno ordinare ne Christus offerret sua opera pro hominibus, et Christus deberet illi parere; ergo multo magis posset decernere illa non acceptare, etiamsi Christus per humanam volun-

tatem hoc desideraret, nunquam enim posset hoc ita efficaciter et absolute velle, quia voluntatem suam humanam divinæ subjeceret.

35. Dicendum est ergo, non posita illa promissione aut pacto inter Deum et Christum, non fuisse necessarium Deo satisfactionem Christi acceptare, ut rationes factæ satis ostendunt; quomodo autem hoc non repugnet cum vera ac perfecta justitia meritorum et satisfactionis Christi, explicandum superest.

36. *Tertia opinio*. — *Probatur primo prior pars hujus sententie*. — Est ergo tertia sententia, quam significat Vega, lib. 7 in Trident., utramque partem amplectens, nimurum, et potuisse Deum, pro sua libera voluntate, non acceptare Christi satisfactionem, et ex mera liberalitate eam acceptasse, et nihilominus Christum ex perfecta justitia satisfecisse. Priorem partem non aliter probat, nisi quia Deus ad extra nihil ex necessitate vult aut operatur. Sed ad hoc responderi potest id verum esse, nulla facta hypothesi, tamen ex suppositione unius operis seu voluntatis posse Deum ad aliam necessitari. Urgeo tamen in hunc modum, nam vel haec necessitas oriretur ex sola suppositione incarnationis et voluntatis Christi offerentis satisfactionem suam pro nobis; et hoc est falsum, ut contra secundam opinionem probatum est. Vel oriretur ex suppositione alicujus promissionis divinæ (nulla enim alia suppositio excogitari potest); sed haec etiam suppositio non tollit liberalem Dei acceptancem, sicut etiam digne oranti donat beneficium postulatum, et peccatori contrito remittit culpam. et utrumque facit ex certa promissione, et tamen ex liberalitate beneficium praestat, et culpam remittit. Vel certe, licet concedamus aliquam necessitatem et obligationem intercedere, illa, ad summum, erit fidelitatis et veritatis, de qua Paulus, 2 Timoth. 2: *Deus fidelis est, se ipsum negare non potest*; non tamen transcendit hanc obligationem, neque attingit veram rationem justitiae. Dicetur fortasse, ex simplici promissione tantum oriri predictam obligationem, tamen ex promissione onerosa sub conditione alicujus operis aequalis rei promissæ, oriri obligationem justitiae, quia includit pactum mutuum, cuius obligatio ad justitiam pertinet.

37. Sed contra hoc insto primo, quia, licet inter homines habeat locum haec distinctio, non tamen apud Deum, apud quem, moraliter loquendo, perinde est quod simpliciter

vel sub conditione promittat, nec major obligatio ex una promissione oriri potest, quam ex alia. Quod ita ostendo: nam, quando Deus promittit aliquid sub conditione alicujus operis, quamvis videatur homini aliquid onus imponere, talem tamen habet in hominem potestatem, ut sine ulla promissione possit homini idem onus imponere; ergo non magis ea de causa obligatur sic promittendo, quam si simpliciter promitteret, nullum onus imponendo. Antecedens est certissimum; consequentia probatur, quia inter homines ideo ex promissione sub conditione onerosa oritur obligatio justitiae, impleta conditione, quia qui sic promittit, non habet potestatem absolutam imponendi tale onus, sed alter voluntate sua illud acceptat, et ad illud se obligat propter tale stipendum vel præmium. Et confirmatur ac declaratur primo, exemplo domini et servi; nam inter homines, licet dominus promittat servo aliquid si servus illud obsequium ei praestet quod alias exhibere tenetur, vel quod dominus posset juste exigere sine ulla promissione, tunc certe, etiamsi servus praestet tale obsequium, non tenetur dominus ex justitia implere promissionem, sed tantum ex fidelitate, propter rationem factam, et quia inter dominum et servum, ut sic, non potest vera justitia intercedere; ergo a fortiori idem dicendum est in praesenti. Secundo declaratur a signo; nam, quando promissio sub conditione operis inducit obligationem justitiae, necessarium est ut talis promissio et conditio ejus sit cognita et acceptata ab illo cui fit, quia voluntarie debet suscipere onus illud, et ad illud se obligare intuitu talis promissionis, ut in humanis pactis et promissionibus constat; at vero inter Deum et hominem, vel Christum, hoc non est necessarium, nam, sive homini constet de tali promissione, sive non, æque meretur, vel satisfacit apud Deum, ut constat in omnibus justis bene operantibus, et habentibus invincibilem ignorantiam talis promissionis; ergo signum est obligationem ortam ex hac promissione non pertinere ad justitiam. Tertio declaratur in hunc modum, quia promissio sub conditione interdum requirit conditionem appositam præcise sub ratione conditionis necessarie, quia sine illa non vult promittens obligari, et tunc obligatio promissionis impleta conditione non transcendet obligationem fidelitatis seu simplicis promissionis; ut cum æger promittit Deo peregrinationem, si salutem sibi concedat, impleta condi-

tione non oritur obligatio ex justitia, sed ex fidelitate ad Deum. Similiter, si pater promittat filio, Si studueris, aut honeste vixeris, hoc vel illud tibi donabo; vel si aliquis dicat infirmo, Si comederas, hoc tibi dabo, in his et similibus easibus, impleta conditione solum oritur obligatio fidelitatis. Altero vero potest fieri promissio sub conditione operis tanquam rei seu pretii propter quod stipendum vel præmium promittitur; et tunc quidem impleta conditione oritur obligatio justitiae, non tam ex promissione quam ex æqualitate et valore ipsius rei vel operis exhibiti in utilitatem alterius, vel rei translate in dominium ejus; hoc autem posterius obligationis genus non habet locum in Deo, tum propter dicta contra secundam opinionem, tum etiam quia nihil ei donari potest, aut in ejus utilitatem cedere; solum ergo relinquitur prior obligatio simplicis promissionis.

38. *Secunda ratio.* — Secundo principalius probatur eadem pars ex alio principio, quia obligatio proprie ex justitia includit imperfectionem repugnantem Deo. Quod sic ostendo, quia non potest Deus obligari ex justitia, nisi supponatur in creatura tale jus justitiae, ut ex vi illius justitiae rectitudo necessitat Deum ad aliquid dandum, vel faciendum circa creaturam, nam jus est objectum justitiae; sed non potest creatura habere tale jus sine imperfectione Dei; ergo. Probatur minor, quia omne jus vel est in re, vel ad rem; neutro autem modo potest intelligi hujusmodi jus. Et de jure quidem in re patet imprimis, quia tale jus non habetur donec res ipsa sub proprio dominio habeatur, et ita hoc jus supponit promissionem impletam, scilicet, quod Deus donaverit id quod promisit, verbi gratia, remissionem peccati, aut gratiam vel gloriam. Et deinde etiam in eo casu majus et perfectius dominium habet Deus in eamdem rem quam possit esse jus hominis, etiam Christi, in illam; ergo non potest ullus homo habere tale jus in eam rem, quod minuat vel coarctet dominium Dei circa illam; ergo non potest ex vi talis juris obligari Deus ex justitia ad dandum, vel conservandum, vel non destruendum tale præmium, quia haec esset magna coactatio et imperfectio divini dominii; ligaretur enim ad unum usum, et aliquo usu privaretur, quod est impossibile, quia illud dominium intrinsece et essentiale supremum est; de ratione autem talis dominii est, ut superior dominus possit sua voluntate disponere de re sua, nec possit a

jure inferioris impediri. De jure autem ad rem probatur idem, quia omne jus ad rem, quod est jus justitiae, refunditur in personam, quæ rem talem donare debet aut efficere, quam respicit ut debitricem, et ita quodammodo est jus in ipsam personam; sed repugnat ut creatura, vel etiam Christus ut homo, habeat hujusmodi jus in Deum, quia hæc est magna imperfectione; ergo. Probatur minor, primo, nam is, qui habet jus in personam alterius, quodammodo habet illum sibi subiectum et inferiorem ex vi talis juris, et quantum est ex vi illius posset illum cogere ad solvendum, si alioqui vires seu potestatem haberet; igitur esse debitorem hoc modo, imperfectio est. Secundo, quia hinc etiam sequeretur diminutio seu limitatio divini dominii, quod non esset sine imperfectione.

39. *Tertia ratio.* — Tertium argumentum esse potest, quia talis obligatio ad nullam speciem justitiae reduci potest. Primo, non ad legalem, ut per se constat, quia hæc non est superioris ad inferiorem, sed potius e contrario, seu partis ad totum, aut private personæ ad commune bonum. Secundo, non pertinet ad justitiam commutativam, quia, cum hæc versetur in datis et acceptis, includit imperfectionem, et ideo proprie ac formaliter non habet locum in Deo, ut Doctores communiter sentiunt cum D. Thom., 1 p., q. 12, a. 1; 1. 2, q. 114, a. 1, ubi Cajet.; et Capreol., in 1, dist. 45; et Durand., in 4, dist. 46, q. 1. Tertio, non ad distributivam, tum quia talis obligatio non fundatur in promissione vel pacto, sed tantum in re ipsa, seu communione, ex quo Deus per se obligari non potest; tum etiam quia Deus in sua justitia non servat proportionem inter multos, sed rei ad rem.

40. *Probatur secunda pars ejusdem sententiae.* — Secundam partem principalem suæ sententiae probat Vega, quia potest aliquis satisfactionem æqualem debito exhibere, ut ex justitia satisfaciat, sive aliis teneatur acceptare, sive non; sicut dicetur aliquis ex justitia restituisse, si tantum quantum est debitum offerat creditori, sive creditor acceptet debitum, sive non; imo, si semel offerat satisfactionem, et alias non acceptet, non tenebitur iterum satisfacere, quia jam fecit quantum debuit, et consequenter, quamvis alias non acceptet, satisfactione re ipsa fit, nec potest juste imponi obligatio iterandi illam. Quod declaratur in satisfactione quæ communiter exhibetur per signa honoris, nam, cum

honor sit in honorante, etiam si alias nolit, solum est ad effectum tollendi illam obligationem quam injuria relinquit; unde, si sit satisfactio pro injuria seu culpa, seu pro damno illato, acceptatio erit ad remissionem seu carentiam culpæ, aut obligationis reparandi damnum; si vero sit satisfactio pro poena, erit acceptatio ad poenæ immunitatem, seu ad carentiam reatus poenæ.

44. *Duplex modus satisfaciendi.* — In satisfactione justa homini facta, non semper requiritur alterius acceptatio. — Tertio observandum est, duplice posse intelligi auferri predictas obligationes, quæ manent ex injuria illata, per actionem satisfactoriam. Primo, ex vi ipsius actionis, prout a satisfaciente fit, præcisa quacumque voluntate ejus cui fit satisfactio. Secundo, requiri potest ut cum actione satisfacientis conjugatur voluntas ejus cui fit satisfactio, quæ voluntas appellatur acceptatio, ut dictum est. Uterque modus in rebus humanis explicatur; nam si quis rem alterius abstulit, eamque postea eidem restituat, ipso facto manet liber ab obligatione restituendi, velit vel nolit alias. Atque idem est si contumeliam intulit, vel honorem abstulit, qui non tam restitutione quam satisfactione reparandus sit. Est enim, ut supra tactum est, differentia inter satisfactionem et restitutionem, quod restitutio consistit in rebus, seu in æqualitate rei ad rem; satisfactio autem, stricte sumpta, ut nunc loquimur, consistit in actione seu obsequio exhibito in honorem personæ offendæ ad compensandam injuriam illatam. Unde inter homines, si is, qui injuriæ intulit, sufficienter sese submittat ei cui injuriæ intulit, vel petendo veniam, vel alio modo qui æquivaleat injuriæ, judicio prudentum, etiamsi alter nolit satisfactionem acceptare, satisfactio facta tenet, et debitor liber manet ab obligatione iterum satisfaciendi, quia ipsam actionem satisfactoria est efficax ad hunc effectum, etiamsi alter nolit. Imo in hoc notari etiam potest differentia inter satisfactionem et restitutionem, quod satisfactio (ut supra tactum est) fit absque translatione aliquæ dominii, per solum honorem exhibatum, qui non est in honorato, sed in honorante; et ideo, si actione aliqui sit sufficiens, nulla voluntas personæ necessaria est, ut satisfactio facta teneat, et debitor liber maneat ab obligatione iterum satisfaciendi; sed ex tali satisfactione ad summum consequetur in creditore obligatio acceptandi illam, quæ obligatio magis negative quam positive intelligenda est; est enim obligatio ad non exigendam.

dam illam satisfactionem a tali debitore, non vero est obligatio ad aliquem actum positivum exercendum, cum nullus necessarius sit. Unde, cum dici solet in eo casu teneri creditorem esse contentum tali satisfactione, vel est negative explicandum prædicto modo, vel certe quoad specificationem tantum, id est, quod, si aliquem actum exercere velit, acceptare debat, et non spernere similem satisfactionem. Restitutio autem sæpe fit per novam dominii translationem. Unde, quoniam dominium voluntate acquiritur, ideo tunc necessaria est voluntas, qua acceptetur restitutio, seu potius dominium illius rei quæ restituuntur; quæ tamen necessaria non est, quando per restitutionem non acquiritur novum dominium, ut quando res aliena furto sublata in eodem loco reponitur unde sublata fuit, inscio domino. Imo, in restitutione famæ, etiamsi dominium ejus acquiratur, nulla acceptatio aut voluntas creditoris necessaria est ut integra restitutio fiat; potest enim fama restituiri homini prorsus ignorantis et suam infamationem, et suæ famæ recuperationem, quia famæ dominium etiam sine consensu positivo et formaliter propriæ voluntatis acquiritur, sed interpretativus sufficit, de quo alias. Ac denique, etiam in restitutione aliarum rerum, si quis nolit restitutionem acceptare, nec dominium rei sibi oblatæ, si tamen res, quæ offertur, re vera sit illa quæ debetur, in numero, vel in specie, pro ratione debiti, satisfactione tenet, et debitor liber manet ab obligatione iterum restituendi. Nisi fortasse rem eamdem apud se retineat absque donatione alterius; tunc enim ratione ipsius rei, tenebitur illam reddere domino, quando ille voluerit.

45. Alter modus satisfactionis erit inter homines, quandocumque vel res quæ restituitur, vel opus quo fit satisfactio, non est sufficiens per se ad æqualitatem constitutandam et liberandum debitorem ab obligatione satisfaciendi, absque consensu et voluntate creditoris. Hoc autem contingere potest ex duplice capite: unum est, quando id, quod redditur, in re ipsa non est æqualis aestimationis et valoris, et tunc proprie non fit justa satisfactio, etiam ex consensu creditoris, sed est partialis satisfactio admista liberali remissione, ut per se constat. Aliud caput est, quando id, quod redditur, licet fortasse in re sit æquale, non tamen est illud ipsum quod debetur, vel in individuo, vel in specie aut genere, pro ratione debiti, prout bene notavit

Joan. Medina, tract. 4 de Satisfactione, q. 1. Ut si quis furto sustulit equum, quamvis restituat æquale pretium, si dominus non acceptet, non tenet satisfactio, nec liberatur ab obligatione restituendi equum, si potest; acceptante vero domino, erit sufficiens satisfactione dato æquali pretio. Idem est si quis debet triticum, et vinum æqualis valoris velit reddere; idemque in propria satisfactione reperiri potest; ut, si quis contumeliam intulit, et satisfacere velit aut pecuniis, aut favore, aut alia re alterius ordinis. Atque hic posterior modus recompensationis habet locum inter homines in satisfactione pro poena. Nam si quis sit mortis aut flagellorum reus, pecuniis, aut aliis rebus vel actionibus compensare potest hanc poenam, consentiente principe, aut judice potestatem habente. Prior autem modus, proprie loquendo, nunquam habet locum in poenis; nihil enim potest efficere reus quo se liberet a reatu poenæ per se et ex vi suæ actionis, absque acceptatione superioris potestatis, nisi solum subire seu solvere ipsammet poenam, quod non est proprie satisfacere, sed satis pati.

46. Ratio autem est, quia commutatio talis poenæ non potest fieri ex sola voluntate rei absque voluntate superioris potestatis, vel quia talis obligatio est ex se omnino personalis; vel quia in illa reus se habet ut patientis potius quam ut agens; vel quia respectu illius est involuntaria; per voluntatem autem superioris definita est et imposita, et ideo sine voluntate illius mutari non potest.

47. In satisfactione facta Deo, semper requiritur acceptatio. — Ex his ergo quæ in genere dicta sunt, satis constat, loquendo de justitia in communi, quando et quomodo in condigna satisfactione requiratur acceptatio alterius; loquendo autem in particulari in ordine ad Deum, existimo necessariam esse in omni satisfactione acceptationem Dei. Et quidem in satisfactione pro pena ratio assignata est sufficiens, nam applicari facile potest ad penam pro peccatis debitam coram Deo, qui est supremus peccatorum judex, et illius penæ sancitor. De satisfactione autem pro culpa, ratio generalis est, quia nulla satisfactione ad Deum est per se expulsiva peccati, præsertim mortalis, nisi accedit Dei acceptatio, et remissio offendæ. Probatur, nam aut satisfactio est pro culpa propria, aut pro aliena; si pro culpa propria, est inæqualis, et insufficientis ad resarcendam injuriam, ut ostendam late sectione 8 et sequentibus. Si vero sit pro

aliena, etiam non potest per se formaliter expellere culpam, quia cum sit extrinseca, per se non rectificat hominem; et hac ratione ipsa etiam satisfactio Christi, quamvis in valore non solum adæquet, sed etiam excedat offendam, per se ipsam formaliter non excludit culpam ab homine, sed necesse est ut acceptetur a Deo, et quod juxta illius acceptationem homini applicetur. Et haec est etiam radicalis causa ob quam Christi satisfactio, licet sit sufficiens pro omnibus, non tamen est efficax in omnibus; quia, licet pro omnibus acceptetur, non tamen absolute, sed sub ea conditione, ut debito modo et per convenientia media applicetur. Neque hoc derogat perfectioni justitiae, quia haec acceptatio non exigitur ut det valorem operi, vel æqualitatem satisfactioni, sed solum quia satisfactio est extrinseca; et quia fieri debet per modum contractus, seu emptionis, aut redemptionis, in quo contractu necessarius est consensus contrahentis.

48. Cum acceptatio necessaria est, an oporteat ex obligatione justitiae oriri. — Pars affirmans suadetur. — Sed tunc ulterius declarandum quarto loco occurrit, esto possit in aliqua justa satisfactione requiri alterius acceptatio, an saltem requiratur ad perfectionem justitiae, ut ille, ad quem ordinatur satisfactio, teneatur ex justitia acceptare illum; Lic enim est præcipuus punctus hujus difficultatis; nam videtur certe non esse necessariam in rigore hujusmodi obligationem ad satisfactionem omnino justam, sive illa obligatio cadere in Deum possit, sive non possit, de quo statim dicam. Ratio a priori est supra tacta, quia hujusmodi acceptatio, præsertim in satisfactione Christi, de qua nunc agimus, non requiritur ad sufficientiam, vel valorem satisfactionis, sed requiritur ut perficiatur contractus, sicut requiritur consensus contrahentis; sed ut contractus sit omnino justus, non est necesse ut contrahens teneatur ex justitia consensus suum præbere, sed potest libere contrahere, et tamen quod in contractu utrinque servetur perfecta justitia; ergo illa obligatio acceptandi necessaria non est ad justitiam satisfactionis. Exemplo humano res declaratur; nam si rex habeat plures captivos, et alias, oblato pretio æquali, velit illos redimere, non tenetur rex ex justitia acceptare pretium, et contractum redemptionis perficere; potest tamen, si velit, acceptare, et tunc redemptio. si fiat pretio æquali, erit omnino justa, et alter, qui rede-

mit, dicetur ex vera et perfecta justitia redemisse, quia ad rationem justitiae non est necesse quod exercitum actus, ut sic dicam, sit ex obligatione justitiae, sed quod in eo servetur integra ratio et æquitas justitiae. Et confirmatur, quia hac ratione supra dicebamus non esse necessarium ad justitiam Christi, ut per se et vi suorum operum, et nulla supposita promissione ex parte Dei, possit illi necessitatem inferre, ut acceptetur satisfactionem; ergo neque etiam est absolute necessaria obligatio acceptandi orta ex promissione, ita ut, quamvis concipiamus Deum nihil promisso, sed simpliciter acceptasse satisfactionem propter valorem ejus, nihilominus sufficiens ratio justitiae intercedat. Patet consequentia, quia, sicut acceptatio est mere libera, quando non supponitur promissio, ita etiam quando promissio supponitur, ipsamet promissio fuit mere libera ab obligatione, et tamen id non obstat rationi et perfectioni justitiae; ergo neque etiam obstat quod ipsamet acceptatio in se ac formaliter fiat sine obligatione; eadem enim ratio in utroque casu intercedit, scilicet, quia illa voluntas vel promittendi vel acceptandi non requiritur ad valorem pretii, sed tantum ad perfectionem contractus; solum est differentia, quod in casu promissionis voluntas illa radicaliter antecedit contractum in promissione ipsa, in alio vero casu non antecedit, sed includitur in ipso contractu, que differentia nil refert ad rationem justitiae, quia non fit major liberalitas in uno casu quam in alio; imo, si intercedit aliquis excessus, est quando intercedit promissio, nam major liberalitas videtur prius promittere et se obligare, et postea implere, quam simpliciter et sine obligatione aliquid facere.

49. Confirmatur pars negans. — In contrarium autem objici potest, quia videtur involvi repugnantia, cum dicatur aliquis juste satisfacere alteri, et alterum non teneri ad acceptandam satisfactionem, saltem in sensu negativo supra explicato, id est, ut non possit juste exigere aliam vel majorem satisfactionem, sicut repugnat dicere debitum esse iuste solutum, et nihilominus creditorem posse novam solutionem exigere, nam satisfacere perinde esse videtur quod debitum solvere. Declaratur; nam, si Christo satisfacente Pater non tenebatur acceptare, ponamus Patrem non acceptasse, nam possibili posito in esse nullum sequitur inconveniens; in eo ergo casu perinde maneret debitrix humana.